

Polderblad

januari 2025

natuurpunt Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 38 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polderblad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich via onze website abonneren op verschillende natuurstudietijdschriften: **Natuur.focus**, **Natuur.oriolus** en **Zoogdier**.

Abonnement op het tijdschrift Polderblad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 10 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Alle **betalingen** dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening **BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatsfonds Hobokense Polder"**.

Contactpersonen

Voorzitter:

Danny Jonckheere, 03 828 64 03 - 0478 33 24 27

Conservator Hobokense Polder:
conservator@hobokensepolder.be
Wim Mertens, 0499 58 99 16

Redactie en lay out Polderblad:
tijdschrift@hobokensepolder.be
Ria Thys en Luk Smets, 0476 33 79 36

Geleide wandelingen:
wandelingen@hobokensepolder.be
Annie Van Zwieten, 03 828 37 60

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:
leden@hobokensepolder.be -
webmaster@hobokensepolder.be
Luk Smets, 0477 66 94 32

Ardea-Vogelwerkgroep:
ardea@hobokensepolder.be
Eddie Schild, 0498 73 60 77

Natuurbeheer:

Runderen: André Van Langenhove,
03 288 00 81,
andre.van.langenhove@telenet.be

Hobokense Polder:
Wim Mertens, 0499 58 99 16 -
conservator@hobokensepolder.be

Tarzanboskes:
Danny Jonckheere, 0478 33 24 27 -
jonckheeredesmedt@gmail.com

Goudklompjes: Peter Van Elsacker,
0486 82 27 92 -
peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq,
diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Volg ons op Facebook

Website: www.hobokensepolder.be

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder.

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?
Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Polderflits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Een dier in nood gevonden?

Probeer in geen geval het dier zelf te verzorgen, dus ook niet voederen of laten drinken. Plaats het dier in een goed geventileerde donkere doos en breng het naar het VOC.

Het VOC is elke dag open tussen 9 u en 17 u (ook weekend). Buiten deze uren: laat het slachtoffer achter in het daarvoor voorziene huisje voor het opvangcentrum.

VOC Brasschaat-Kapellen - Holleweg 43, 2950 Kapellen - 03 376 45 15 - voc.brasschaat-kapellen@vogelbescherming.be

Weerom een jaar voorbij...

Het lijkt nog maar pas geleden dat we u een mooi 2024 toewensten... En kijk, 2024 loopt alweer op zijn einde. Een jaar waarin we in onze afdeling weer heel veel hebben verwezenlijkt:

- ✓ in onze **natuurgebieden** (denk maar aan de grote werken voor het vernattingsproject, aan het steeds weerkerende natuurbeheer in de Hobokense Polder, de Blikvelden, de Tarzanboskes en de Moerelei door een fantastisch team van natuurwerkers, ...)
- ✓ een **Expeditieteam Hobokens Wild** dat weer alles van zichzelf gaf voor onze natuur
- ✓ een **natuurgidsenteam** dat honderden kinderen en volwassenen kennis en respect bijbracht voor de natuur
- ✓ **studiegroepen** die door hun onderzoeken enorm veel wetenschappelijke bagage verzamelden: planten, broedvogels, blauwe reigers, halsbandparkieten, slechtvalken, gierzwaluwen, uilen, ... en dit vraagt uren inzet en passie.
- ✓ **uitstappen**: vogeltochten naar her en der, wandelingen in eigen gebieden, ...
- ✓ onze grote **zomerhappening**
- ✓ opstart van de **Natuur.ambassadeurs**
- ✓ aandacht aan **beleidskwesties**: ook dit vraagt veel onderzoek, verkennende gesprekken, vergaderingen, m.a.w. heel veel "stil" werk, maar met grote impact op onze werking.
- ✓ eveneens "stil" werk (vooral **achter de computer**): ledenadministratie, website, Polderblad, Polderflitsen, ...
- ✓ ondersteuning van waardevolle engagementen van bijv. **11 11 11**
- ✓ onze **Polderjuffers** die bij grotere activiteiten verwennerijen aanbieden
- ✓ en u, **beste Natuurpuntlid**, die ook in 2024 weer uw steun gaf aan de natuur en aan onze werking. 1000 x dank hiervoor. We rekenen ook in 2025 op u!

We wensen u sfeervolle feestdagen toe, een flonkerende start van 2025, een natuurvriendelijk jaar ... en we hopen u te ontmoeten, om te beginnen op onze Polderborrelwandeling met Nieuwjaarsdrink op zondag 12 januari. Zeker inschrijven!

Ria - Namens het afdelingsbestuur

Inhoudstafel

Colofon	2
Voorwoord	3
Kalender	4
Algemene Vergadering	10
Onze sponsors	10
Hakhoutbeheer in de Polder	11
Goudklompjeswerking	13
Ideetjes: Kerstcadeau	14
Terugblik: Dag van de Natuur	15
Hout te koop	15
Vogelwaarnemingen	16
Een Polderke doen	20
Straffe stoot voor de natuur	20
Ardea aan het woord	21
Ankonadag	22
Grote Vogelweekend	22
Wedstrijd	23
Paddenoverzet	23
Activiteitenkalender	24

Met dank aan de fotografen.

Voorkaft: Rode wouw
Foto: Guy Borremans

Achterkaft: Winterbeeld
Foto: Ria Thys

Onze Galloways nabij de Aciérie, waar bij winterse toestanden bijvoeding gegeven wordt.

Foto: Ben Van Oeteren

Kostendelend vervoer
(10 cent/km wordt op de
afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient
ingeschreven te worden

Zaterdag 11 januari om 9.30 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken – vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, takkenwallen maken.

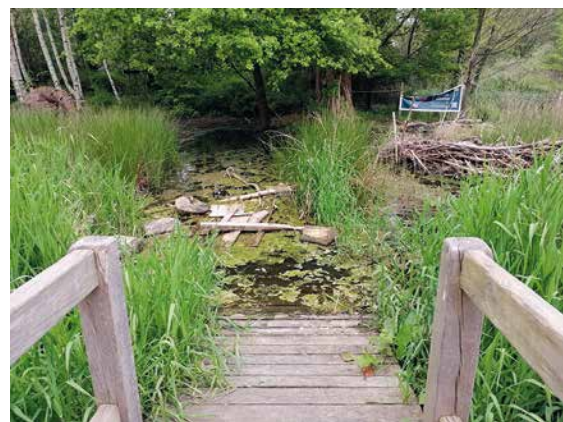
Praktisch:

Afspraak om 9.30 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van de

Blikfabriek, aan het gele poortje. Einde is voorzien omstreeks 13 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Graag op voorhand bericht aan Raf, als je komt.

Zondag 12 januari om 13.30 u

Polderborrelwandeling: winterwandeling en Nieuwjaarsdrink in de Hobokense Polder

Gidsen: Danny Jonckheere en Wim Mertens

Inschrijven: Ria Thys, 0476 33 79 36 - ria.thys@telenet.be

Traditioneel wandelen we het nieuwe jaar in in ons eigen natuurgebied de Hobokense Polder. Het is bovendien een mooie gelegenheid om mekaar onze beste wensen voor een mooi en natuurvriendelijk 2025 over te brengen.

Tijdens de wandeling zullen onze gidsen vooral de klemtoon leggen op het pas **gerealiseerde vernattingproject** in de Hobokense Polder.

Praktisch:

We komen samen op de parking van United Caps, Schroelaan 15 te Hoboken om 13.30 u en wandelen ca 2,5 u in de winterse Polder.

We eindigen onze wandeling weer op de parking, waar we je laten genieten van een Nieuwjaarsborrel en heerlijke hapjes, bereid door enkele Polderjuffers. Einde: omstreeks 17 u.

Graag een seintje op bovenstaand GSM-nummer of mailadres met je naam en aantal personen ten laatste 10 januari. Zo kunnen we de hoeveelheid verwennerijtjes bepalen. Heel welkom!

uiterlijk 10 jan.

Donderdag 16 januari om 20 u

Bestuursvergadering in CC Moretus

Open vergadering: dus iedereen welkom!

Zaterdag 18 januari om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens - 03 216 93 62 – 0499 58 99 16 – wim.a.mertens@gmail.com

Zoals steeds staat er in de Polder heel veel werk te wachten. Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de weekendvrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroelaan Hoboken. Einde omstreeks 13 u

Geef een seintje aan Wim dat je komt.

Zondag 26 januari om 14 u

Knoppenwandeling in de Hobokense Polder

Gids: Stan Van Damme, stan.vandamme@skynet.be

Deze wandeling is stilaan een traditie geworden: samen met Stan op stap om de knoppen aan de bomen te bekijken enkele weken voor ze weer openbarsten en de lente aankondigen.

We gaan op zoek naar dit wonderlijk gebeuren. We zullen heel wat verschillen merken bij de knoppen. Laat je verrassen door deze magie!

Praktisch:

Afspraak om 14 u op de parking van United Caps, Schroeilaan 15 in Hoboken. De wandeling duurt ongeveer 2.30 u. Meebrengen: warme kledij en laarzen

Ga je mee, stuur dan een mail aan Stan.

Zaterdag 1 februari om 18 u

Gezellig samenzijn met algemene vergadering van onze vzw en feestelijke Griekse maaltijd !!!!

Organisatie: het afdelingsbestuur

Info: Ria Thys – 0476 33 79 36 – ria.thys@telenet.be

Als Natuurpunt Hobokense Polder houden we de Antwerpse (en de Vlaamse) natuur in ons hart.

We beleven die natuur samen met jou via natuurstudie-activiteiten, natuurbeheer, beschermingsprojecten en uitstappen. Natuurpunt Hobokense Polder wordt gevormd door mensen zoals jij en wij, die zich betrokken voelen met hun omgeving en aan hun kinderen en kleinkinderen een boeiende leefomgeving willen doorgeven.

Vanavond vieren we feest: ons traditioneel gezellig samenzijn is steeds een succes! We hopen jou te ontmoeten op zaterdag 1 februari!

Na een **verwelkomingsaperitief** staat een **feestelijke Griekse maaltijd** op ons te wachten. We laten het ons smaken.

We maken ook tijd vrij om terug te blikken op 2024. En we laten je ook al eens "proeven" van ons verder aanbod in 2025. Patrick Vervoort zal u ook een kort filmpje tonen over Fort 8.

Zie ook elders in dit Polderblad voor de agenda van een "officiële" stukje: de Algemene Vergadering van onze VZW.

Wat staat er op het menu?

Voorgerecht: tomatensoep met feta

Hoofdschotel: Buffet met moussaka, tzatziki, spanakopita (filodeeg gevuld

met spinazie en feta), dolmas (gevulde wijnbladeren), melitzanosalata (Griekse aubergine dip), fava dip, Griekse salade, gevulde paprika's, orzo

Dessert: vers fruit en Griekse yoghurt, baklava, karythopita (walnotengebak), citroencake, rijstap, Griekse koekjes.

Praktisch:

Welkom om 18 u in Cultuurcafé Moretus, Berkenrodelei Hoboken. Deuren vanaf 17.45 u !!!!

Inschrijven door storting van 25 euro p/p op onze rekening BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder **ten laatste 26 januari** met als mededeling "Gezellig samenzijn".

Het afdelingsbestuur biedt u graag het aperitief en 1 koffie of thee bij het dessert aan.

Dranken (wijnen, bieren, frisdranken) bij de maaltijd dienen ter plekke afgerekend te worden. Heel welkom!

Ledenavond 2024 - Foto's: Luk Smets

Zondag 9 februari om 9.30 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken – vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, takkenwallen maken..

Praktisch:

Afspraak om 9.30 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van de

Blikfabriek, aan het gele poortje. Einde is voorzien omstreeks 13 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Graag op voorhand bericht aan Raf, als je komt.

Zondag 9 februari om 7.45 u

Bustocht naar Zeeland (NL)

Gids: Luc Van Schoor, 0494 33 63 09 - lucvanschoor46@gmail.com

Leiding: Walter Van Spaendonk, 0479 98 57 77 - walter.van.spaendonk@skynet.be

Met deze Zeelandtocht zetten we de "eeuwenoude" traditie nog eens een jaartje verder. Even traditioneel bezoeken we ook het zuiden van Zuid-Holland. Ieder jaar zoeken we naar nieuwe terreinen, zien of dat dit keer ook weer zal lukken. De gemeenschappelijke deler wordt Brouwersdam met de zeehonden, de laatste jaren vooral de grote grijze zeehond en de zeevogels. Roodkeelduiker is een vaste waarde, ook al zijn ze minder talrijk als vroeger. Altijd kans op parelduiker, eidereend, ijseend en kuifduiker.

Op de akkers en de weilanden kijken we uit naar ganzen als grauwe -, kol-, brand- en rotgans, met ook hier en daar de 2 witte zwanen. De uitgestrekte slikken van de Oosterschelde trekken massaal steltlopers aan. Hier gaan we zeker een graantje van meepikken, zoals kluut, tureluur, rosse grutto en zilverplevier. De zeearend kon de laatste jaren geregeld gespot worden, maar ook andere roofvogels staan op

het verlanglijstje, evenals enkele kleintjes als de sneeuwgors.

Praktisch:

Afspraak om 7.45 u aan 't Spant, Boomsesteenweg 335, Wilrijk en einde rond 19 u in Wilrijk.

Inschrijven door storting van 25 euro p/p vóór 21 januari, voor studenten is dat 18 euro p/p. Jongeren met begeleiding onder 12 jaar kunnen gratis mee (wel inschrijven). Gezinnen betalen nooit meer dan 65 euro. Gelieve het bedrag over te schrijven op rekeningnummer BE02 9799 7675 4740 van Natuurpunt Zuidrand met vermelding van de namen van de deelnemers en een telefoonnummer (liefst gsm).

Picknicken doen we in een café waar ook soep te verkrijgen is.

Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, warme regen-vrije kledij en schoeisel, picknick en enkele euro's voor soep en/of drank

Bustocht 2024 - Foto's: Sonja Van Kerckhove

Zondag 16 februari om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens - 03 216 93 62 – 0499 58 99 16 – wim.a.mertens@gmail.com

Zoals steeds staat er in de Polder heel veel werk te wachten. Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de weekendvrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroeilaan Hoboken. Einde omstreeks 13 u

Geef een seintje aan Wim dat je komt.

Foto: Luk Smets

Donderdag 20 februari om 20 u

Bestuursvergadering in CC Moretus

Open vergadering: dus iedereen welkom!

Zaterdag 22 februari om 9 u

Natuurbeheer in de Tarzanboskes

Leiding en catering: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27

Vandaag gaan we weer heel wat noeste natuurarbeid verrichten.

Dus groot en klein steeds welkom om een handje te komen helpen, voor ieder voorzien we een lekkere koffiekoek en een bakje koffie of thee.

Praktisch:

Afspraak om 9 u op de parking van het zwembad Sorghvliedt van Hoboken Einde omstreeks 13 u.

Geef een seintje aan Danny voor de catering, als je komt.

Winter in de Tarzanboskes - Foto: Danny Jonckheere

Zondag 23 februari om 9.30 u

Daguitstap naar Kalmthout: Arboretum en Heidewandeling

Leiding en inschrijven: Ria Thys – ria.thys@telenet.be

De winterperiode is voor Arboretum Kalmthout een bijzondere tijd.

De toverhazelaars zijn werkelijk betoverend. Ze bloeien ongeacht koude of sneeuw met gele, oranje en rode bloemen op de kale takken en verspreiden een krachtig maar heerlijk zoet parfum doorheen de hele tuin.

We bewonderen – onder leiding van een gids van het **Arboretum – de winterbloeiers en de toverhazelaars** in de wintertuin.

Na de lunch trekken we warm ingeduffeld de **Kalmthoutse Heide** in voor een verkwikkende wandeling in het prachtige gebied in wintertooi. De Kalmthoutse Heide is één van de oudste en grootste natuurreservaten van Vlaanderen. Het is een zeldzaam relict van het eens zo uitgestrekte Europese heidelandschap. De “achtertuin van de Antwerpenaren” heeft zich in de voorbije jaren ontwikkeld tot een echte publiekslieveling.

Praktisch:

We vertrekken stipt om 9.30 u aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 Wilrijk en zullen daar terugkeren omstreeks 17.30 u.

Wandelaafstand in heide: ca 6 km.

We lunchen in de cafetaria van het Arboretum, waar je je meegebrachte picknick kan opeten, maar ook een dagsoep of een warme snack kan aan-

De winterse heide - Foto: Luk Smets

kopen. Drank dient wel afgenomen te worden van de cafetaria.

Inschrijven noodzakelijk (er kunnen 25 personen meegaan) **ten laatste 20 februari** bij Ria Thys, ria.thys@telenet.be met opgave van volledig adres en telefoonnummer (en eventueel melden dat je een Museumpas hebt)

Deelnameprijs: 10 euro per persoon (onkosten inkom en gids Arboretum).

Heb je een Museumpas? Dan betaal je 2,50 euro. Opgelet: vergeet je pas niet!

Na je inschrijving zal je een verzoek tot betalen krijgen.

Rij je graag mee? Laat dit weten. Je vervoerskosten betaal je aan de chauffeur (10 eurocent/km)

Meebrengen: warme, winddichte kledij, stevige wandelschoenen, eventueel: picknick.

Zaterdag 8 maart om 19.30

Lezing: Antwerpse slechtvalken

Spreker: Maarten Mortier

Ook zo gefascineerd door het snelste dier op aarde "de slechtvalk"? Kom dan zeker luisteren naar een lezing van Maarten Mortier.

Ondertussen is deze man toch een specialist ter zake, door uren, dagen, weken, maanden, zelfs jaren deze vogels te observeren.

Bijna dagelijks volgt hij de verschillende koppels Antwerpse slechtvalken op en weet dus als geen ander wat er zich afspeelt in de stad.

Aan de hand van meer dan 100 foto's krijg je een mooi beeld van deze prachtige vogels. Als deze lezing van

start gaat, kunnen er al eieren gelegd zijn, dus dan kom je meteen misschien een primeur te weten.

Praktisch:

Iedereen is welkom op deze lezing. Deuren: 19 u. Om 19.30 u gaan we van start en sluiten af rond 21 u.

Inkom: 5 euro/persoon

Inschrijven via ardea@hobokensepolder.be (met vermelding welke activiteit, uw naam, aantal personen, gsm nummer en mailadres)

Afspraak: Hove (gegevens worden meegedeeld na de inschrijving.)

Slechtvalk - Foto: Guy Borremans

Zondag 9 maart om 9.30 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken – vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, takkenwallen maken.

Praktisch:

Afspraak om 9.30 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van de

Blikfabriek, aan het gele poortje. Einde is voorzien omstreeks 13 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Graag op voorhand bericht aan Raf, als je komt.

Blikvelden - Foto: Raf Van der Veken

Zaterdag 15 maart om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 – 0499 58 99 16

Zoals steeds staat er in de Polder heel veel werk te wachten. Wil je samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan helpen bij de weekendvrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroei-laan Hoboken.

Geef een seintje aan Wim als je komt.

Zondag 16 maart om 10 u

Zwerfvuilactie in en om de Hobokense Polder

Leiding: Luk Smets - 0477 66 94 32 – luk.smets@telenet.be

We hebben wel onze Goudklompjes en verschillende ijverige wandelaars die geregeld zwerfvuil ruimen, maar we ervaren – jammer genoeg – dat het geen kwaad kan om 1 x per kwartaal een extra opruimactie te doen in en rond de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 10 u achteraan op de par-

king van United Caps, Schroei-laan 15.

Wij zorgen voor vuilzakken en grijpstokken.

Meebrengen: werkhandschoenen, gesloten schoeisel (of laarzen) Einde voorzien omstreeks 12 u.

Graag op voorhand melden aan Luk, als je komt

Donderdag 20 maart om 20 u

Natuurbeheervergadering in CC Moretus

Open vergadering: dus iedereen welkom!

Zaterdag 22 maart om 18.20 u

Slaapplaatsstelling halsbandparkieten

Gids: Walter De Weger – 0495 23 77 10 – deweger.walter@skynet.be

Om de evolutie van de toename van de halsbandparkieten in kaart te brengen organiseert Ardea in het voorjaar een slaapplaatsstelling van deze exoot.

In 2024 hebben we toch kunnen vaststellen dat er een grote fluctuatie zit in het aantal overnachtende parkieten op hun slaapplaats op het Kiel. Vooral tijdens de herfststelling werden er opmerkelijk veel minder overnachtende vogels gespot. We weten nu ook dat er in Borgerhout een tweede slaapplaats is van deze lawaaimakers, maar met deze aantallen samen was er toch nog een grote terugval te constateren.

Wat de reden is, weten we nog niet. Mogelijk is er nog een derde slaapplaats die we momenteel nog niet gevonden hebben. Daarom blijft het belangrijk om de slaapplaatsen te blijven monitoren.

Praktisch:

Inschrijven via ardea@hobokense-polder.be (met vermelding van welke activiteit, uw naam, aantal personen, gsmnummer en emailadres)

Afspraak om 18.20 u: hoek Onafhankelijkheidslaan en Volhardingsstraat, 2020 Antwerpen.

Kijk ook naar het ARDEA blog om de juiste plaats van samenkomst te zien.

De exacte slaapplaats van deze exoot kan wel eens wisselen.

Meebrengen: verrekijker
Honden zijn niet toegelaten op onze excursies.

Zaterdag 29 maart om 10 u

Natuurbeheer in de Moerelei

Leiding en catering: Danny Jonckheere
0478 33 24 27

Er valt weer heel wat werk te verrichten in dit mooi stukje natuur dat beheerd wordt door Natuurpunt Hobokense Polder.

Dus hier is ook iedereen - jong en minder jong - steeds welkom om een handje te komen helpen. Voor ieder voorzien we een lekkere koffiekoek en een bakje koffie of thee.

Praktisch:

Afspraak om 10 u aan het perceel zelf. Einde ca 14 u.

Geef een seintje aan Danny voor de catering.

Dirk Vanderpe

Algemene Vergadering Natuurpunt Hobokense Polder vzw

Traditioneel houden we de officiële Algemene Vergadering van onze vzw tijdens het jaarlijkse ledenfeest.

Op zaterdag 1 februari 2025 gaat ons gezellig samenzijn door in Cultuurcafé Moretus. Zie voor meer details in de kalender bij 1 februari. Tijdens deze avond houden we ook een “officiële” moment, de jaarlijkse Algemene Vergadering van onze vzw.

Al onze leden zijn op deze vergadering uitgenodigd. Ieder Natuurpuntlid van onze afdeling is immers statutair toegetroten lid van onze vzw. Onze vereniging heeft echter ook stemgerechtigde leden nodig. De drempel om stemgerechtigd lid te worden ligt echt niet hoog. Stuur een briefje of mailtje aan info@hobokensepolder.be met je kandidatuur. Enige voorwaarde om aanvaard te worden, is dat je lid bent van onze afdeling.

Agenda van de vergadering

- Aanvaarding van nieuwe stemgerechtigde leden, eventueel ontslagen van stemgerechtigde leden
- Jaaroverzicht 2024 en korte vooruitblik 2025 aan de hand van beelden
- Financieel verslag 2024 en begroting 2025
- Ontslag en verkiezing nieuwe bestuursleden
- Rondvraag

Om de beraadslaging vlot te laten verlopen, zal u vanaf 20 januari op onze website de nodige info vinden over financieel verslag en begroting.

Foto: Luk Smets

BESTUUR sinds 3 februari '24 Algemene vergadering 2024

Voorzitter: Danny Jonckheere

Penningmeester: Luk Smets

Conservator Hobokense Polder:
Wim Mertens

Conservator Blikvelden:
Raf Van der Veken

Raadsleden:
André Van Langenhove
Dirk Vandorpe
Lisette Bastiaens
Peter Van Elsacker
Ria Thys
Walter Gijckens

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Beenhouwerij Van der Keere	Kapelstraat 39	2660	Hoboken	03 827 53 01
Blauwe Hond NV	Boombekelaan 1/B	2660	Hoboken	03 260 90 70
Brood & Banket bij Marc & Evi Helsen	Krekelstraat 83	2660	Hoboken	03 827 47 04
Broodjeszaak Bagatelle	Steynstraat 36	2660	Hoboken	03 825 47 44
Tuinaanleg Huylebroeck	Jules Pauwelstraat 50/52	2660	Hoboken	03 830 44 90
United Caps, plasticen dopjes	Schroeilaan 15	2660	Hoboken	03 830 40 00
Uurwerken, juwelen & optiek Annik De Mey	Kioskplaats 81	2660	Hoboken	03 830 21 12
Verzekeringen en beleggingen Alert NV	Kioskplaats 62	2660	Hoboken	03 827 31 50

Hakhoutbeheer

Het bos gaat naar de kapper

Auteurs: Peter Van Elsacker en Wim Mertens

Je zal ons in de nabije toekomst op sommige plekken naarstig bezig zien met het afzagen van struiken en bomen, maar wees gerust, wij zijn niet aan het ontbossen. Wij voeren gericht hakhoutbeheer uit om de biodiversiteit in de Hobokense Polder te vergroten. Hakhout was in vroegere landbouwgemeenschappen tot aan WO II een gangbare praktijk om zich te voorzien van energie (brandhout) en van geriefhout. Hoe gaat dat in zijn werk? In een deel van het bos kapt of zaagt men de bomen en struiken af tot kort tegen de grond. Uit de slapende knoppen van de overgebleven stam schieten nieuwe scheuten uit (uitlopers of “telgen”) die men enkele jaren laat uitgroeien tot stammetjes die men kapt om te gebruiken. De kapping wordt uitgevoerd in het winterhalfjaar, dan zijn bomen en struiken kaal en is de sapstroom stilgevallen en zullen ze niet afsterven door deze ingreep. Dit kan eens om de zoveel jaren, veelal tussen 5 en 20 jaar, afhankelijk van de boomsoort, de groeisnelheid en de gewenste dikte van het hakhout. Door dit herhalende kappen vormt zich een verdikking tegen de grond die bestaat uit de wortels en een stukje stam: een zogenaamde stoof, stobbe, stronk of stoel. Daarop groeien meerdere scheuten die telkens weer worden gekapt of afgezaagd tot tegen de stoof.

Op een ander perceel in het bos kan men dan hetzelfde doen, afgewisseld in de tijd zodat er een gestadige bron van hakhout beschikbaar is. Dat was vroeger belangrijk: hakhout kende verschillende toepassingen, in de eerste plaats als brandhout, daarnaast als geriefhout. Voorbeelden zijn gereedschapsstelen, afrasteringspalen, bonenstaken, enz. Uit de schors van eikenhout werd looizuur (tannine) gewonnen voor de leerlooierij. Hakhoutbeheer was ook gebruikelijk in houtkanten en grienden. Een griend is een wilgenplantage waar wilgentenen werden geoogst voor vlechtwerk: manden, schermen en matten voor

dijkbescherming (veel toegepast in Nederland). Naaldbomen komen niet in aanmerking voor hakhout want zij hebben geen slapende knoppen en schieten na het kappen niet opnieuw uit.

Geschikte soorten in de Hobokense Polder zijn esdoorn, es, hazelaar, zwarte els, wilg, zomereik, linde en haagbeuk. Berk en beuk zijn minder geschikt. Een verwante vorm van bosbeheer was middelhout (of middenbos). Men combineerde hakhout met een ijle bovenlaag van dikkere, opgaande bomen die weinig schaduw gaven. Deze “overstaanders” konden gebruikt worden als constructiehout.

In de tweede helft van de twintigste eeuw is hakhout- en middelhoutbeheer in onbruik geraakt. Het

was te arbeidsintensief en de financiële opbrengsten werden te laag in de nieuwe economische omstandigheden. De percelen werden omgevormd tot gewoon bos, “hooghout”. In de bossen zijn donkerder en lichtminnende soorten verdwenen. Het ecologisch beheer in Europa heeft overigens als doel terug oude bossen te krijgen. Een belangrijk streefdoel, maar mede hierdoor is hakhoutbeheer in de verdrukking geraakt. Dat is jammer, want door hakhoutbeheer ontstaan er jonge bossen die eveneens een hoge

natuurwaarde hebben en het loont de moeite om die specifieke natuurwaarde te herstellen. Door het open kappen valt er meer licht binnen en verandert het bosmicroklimaat met meer schommelingen in temperatuur, vochtigheidsgraad en luchtbeweging. Door de lichtrijke omstandigheden kan er een grotere verscheidenheid aan planten bloeien en komen er dus meer nectarbronnen. Meer licht en meer warmte leveren een rijkere insectenfauna op van vlinders, kevers, hommels, bijen en andere insecten, waaronder talrijke bestuivers. Insectenetende vogels profiteren op hun beurt van het hogere voedselaanbod. Jonge bossen zijn goed voor bepaalde soorten vogels zoals nachtegaal, fitis, matkop, boompieper en zomertortel die in de Hobokense Polder sterk achteruit zijn gegaan of zelfs zijn verdwe-

nen. Oude hakhoutstoven zijn ecologisch waardevol en kunnen zeldzame mossen en korstmossen herbergen. Als er verschillende percelen beurtelings als hakhout beheerd worden, krijgt men bovendien diverse ontwikkelingsstadia en microklimatologische omstandigheden, met als gevolg een nog grotere biodiversiteit.

Door al deze voordelen voor de natuurwaarde en de biodiversiteit verdienen jonge bossen, hakhout en middelhout, zeker hun plaats naast oude bossen. Er is weer belangstelling voor en daarom zijn er nieuwe subsidies om hakhoutbeheer te stimuleren. Wij hebben besloten om deze kans niet te laten voorbijgaan om de natuurwaarde van de Hobokense Polder te verhogen. Wij zullen zorgvuldig plekken selecteren die het

meest in aanmerking komen, maar op de meeste plaatsen laten we het bos met rust en mag het spontaan verder ontwikkelen. Het hakhoutbeheer zal uitgevoerd worden op kleine schaal, dus géén kaalkap van grote stukken, en gespreid over vele jaren. Wij gaan dit in fasen doen: om de 2 à 3 jaar kappen wij een volgend stuk, bv. in het esdoornbos of langs de Scheldedijkwegel. Zo blijft de impact op de Polder als geheel beperkt en creëren wij op de verschillende plekken een opeenvolging van jonge bospercelen in verschillende stadia van hun ontwikkeling (een "successie"). Afhankelijk van het resultaat zullen wij dan na 10 tot 20 jaar de kapcyclus herhalen. Het wordt dus een beheerplan op (zeer) lange termijn, dat blijvend geëvalueerd zal worden en waar nodig bijgestuurd.

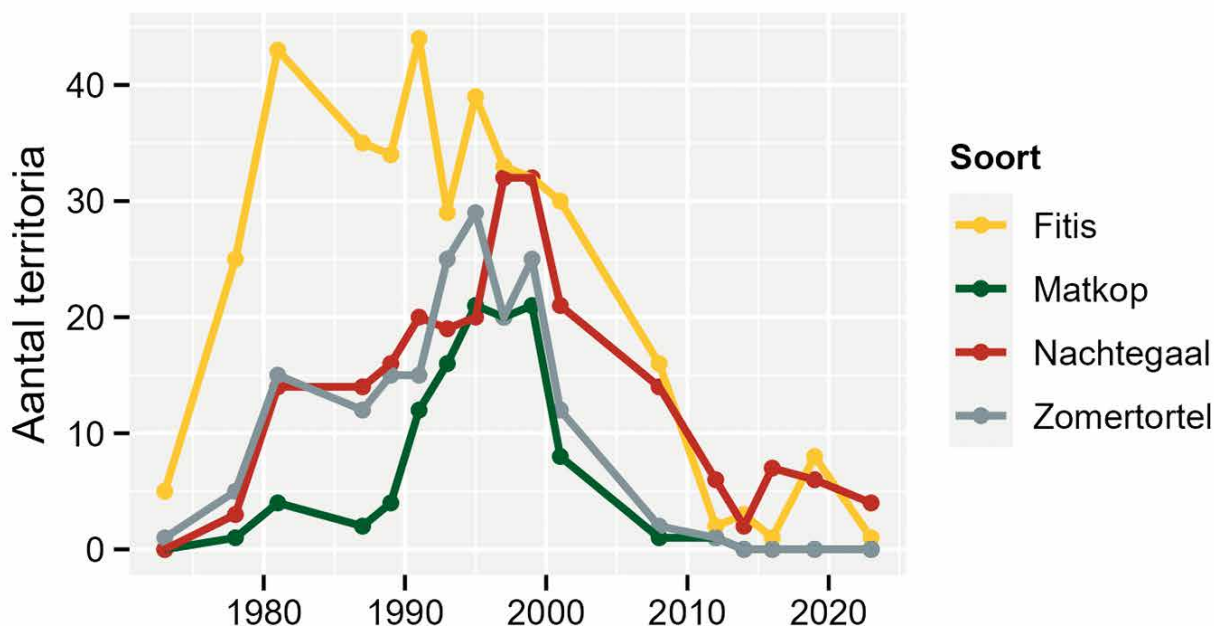
Vogels van jonge bossen in de Hobokense Polder

Na de ophoging van de oorspronkelijke polder tussen 1965 en 1970 begonnen spontaan planten te groeien op de kale bodem. Naast mossen, grassen en kruiden vestigden zich al snel jonge bomen. Wilgen en berken zijn typische boomsoorten van dergelijke jonge bossen, we noemen ze pioniersoorten.

Tien jaar later bedekten deze jonge bossen al een grote oppervlakte van het huidige natuurgebied. Een aantal typische vogelsoorten profiteerden hiervan. Fitit, matkop, nachtegaal en zomertortel kwamen begin jaren zeventig nog amper voor. In de jaren tachtig van vorige eeuw ver-

schenen ze als broedvogel om in de jaren negentig hun piek te bereiken met 20 tot 40 broedkoppels per soort. Nadien namen ze in aantal af.

De laatste jaren komen matkop en zomertortel niet meer voor en broeden er nog maar enkele koppels van fitit en nachtegaal. De ondertussen meer dan 30 jaar oude bossen vormen geen geschikt leefgebied meer. Het hakhoutbeheer dat we de komende jaren gaan uitvoeren, zet de bossen terug in een jonger stadium. Hierdoor creëren we opnieuw ruimte voor deze soorten.

Figuur: Evolutie van het aantal territoria van enkele typische soorten van jonge en hakhoutbossen in de Hobokense Polder.

Goudklompjeswerking

Tekst: Peter Van Elsacker

Foto's: Aline Wauters - Georges Broelinckx - Peter Van Elsacker

Schoolvakantie voorbij, kindjes terug aan de slag. In september waren ze weer paraat om de Goudklompjes te helpen bij het beheer van de Polder. Ze konden al direct beginnen met het steeds weer terugkerende werk: het bestrijden van Japanse duizendknoop. Het blijft belangrijk om aan die overwoekeraars niet toe te geven en de kinderen van de Leerexpertschool De IJdsuiker kweten zich gewetensvol en met bezieling van hun taak. Ze kwamen meerdere woensdagen om mee Japanse duizendknoop te verwijderen op het veld tussen het Eikenpad en de Grote Leigracht (voor de ingewijden: aan de boom van André) en op het Kompasveld naast de United Caps. Dan zijn er nog andere veldjes die door de Goudklompjes werden vrijgemaakt: het Polderke van Thys en het Sibloveld.

Maar gelukkig zijn er nog de gewone maaiwerken, niet alleen om de paden open te houden maar ook om ervoor te zorgen dat bloemen zich elk jaar weer kunnen ontwikkelen in bermen en grasvelden. De wandelpaden van het Polderbos werden onder handen genomen door de Goudklompjes. De kinderen van De IJdsuiker hielpen bij het maaien van het pad evenwijdig aan de Scheldelei; daar werden ook de laaghangende takken gesnoeid zodat onze tractor er vlotjes onderdoor kan.

De bermen langs de oude spoorweg waren een echte kleine wildernis geworden van hoog opgeschoten kruidachtige planten. Dat soort vegetatie wordt "ruigte" genoemd en die is bijzonder productief. Meerdere woensdagen hebben we daar gearbeid. De kinderen van De IJdsuiker en van de Polderstadschool rakelden het maaisel bijeen om dat af te voeren naar de stortplaatsen waar de stadsdienst het maaisel komt ophalen. Als je langs de spoorweg wandelt, zul je zien dat we niet alles in één keer kort maaien, maar dat we blokken vegetatie laten staan als schuil- en overwinteringsplaatsen voor allerlei kleine diertjes. Volgende keer worden die gemaaid en zijn de afgemaaide delen terug bijgegroeid zodat we een afwisseling krijgen van hoge en lage vegetatie. Voor ieder dier wat wils en

zo houden we de berm bloemenrijk. Op het Zeggenveld groeit er ook zo'n ruigte, die werd gemaaid en gerakeld met de hulp van de Polderstadschool.

Mensen van United Caps meldde ons dat er heel wat salamanders het bedrijf probeerden binnen te geraken, waarbij er een deel sneuvelde op de betonweg waar de vrachtwagens langs rijden. Daar gaan we iets aan doen. De begroeide strook aan de achterkant van waar de beestjes komen, werd in november nog gemaaid, zodat er plaats is om schermen te plaatsen om de diertjes tegen te houden.

Kort voor het verschijnen van dit Polderblad zijn we begonnen met het maaien van het rietveld nabij de picknickweide. Het wandelpad ervoor is al vrijgemaakt, het rietveld zelf zal maar voor een stuk gedaan kunnen worden want het water komt daar boven het maaiveld te staan, zoals gewoonlijk in de winter.

De rasterploeg blijft druk bezig met onderhoud en de herstellingen van de omheining om de Gallowayrunderen binnen te houden. Elke woensdag rijden ze uit met de aanhangwagen van de tractor volgeladen met palen, prikkeldraad, grondboor, palenrammer en ander materiaal om her en der hun werk te doen.

Andere Goudklompjes doen nog klussen buiten de woensdagen. 's Maandags is er een ploegje, ervaren met zaagmachines, dat gevaarlijk overhellende bomen omzaagt en hinderende, omgevallen bomen opruimt. De overgang tussen het Sibloveldje en de Vierkante put, waar het bosklasje is, werd terug opgeknapt. Die was verzakt, maar nu kunnen we daar terug veilig door met de tractor. Andere karweien die gedaan werden, zijn herstellingen aan de infrastructuur: informatieborden, antislip kippengaas op bruggen, klappoorten, enz., enz. Veel werk, met plezier gedaan.

Ideetjes voor een Kerst- of Nieuwjaarscadeau

De Natuur.kalender 2025 is een verzameling van 13 adembenemende natuurfoto's van de lens van bekende natuur- en landschapsfotografen. De kalender is overzichtelijk ingedeeld, met 12 recto-verso bladen, 20 cm hoog en 30 cm breed. Opeenvolgende staat bovenaan telkens een foto, de onderzijde bestaat uit de kalender-gegevens en bevat voldoende schrijfruimtes. Alle dagen van de week beschikken over dezelfde ruimtes. Voorzien van weeknummervermelding, feestdagen en ophaangoog. De bladen zijn aan elkaar gehecht met een ringsysteem. Voor 10,80 euro heb je een jaar lang elke maand een nieuwe mooie foto aan je muur (12 euro voor niet-leden).

Te bestellen door storting op rekening BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder vzw met vermelding Natuurkalender 2025. Gratis levering binnen postnummers 2020 en 2660.

Geef nu een lidmaatschap van Natuurpunt cadeau en beleef de natuur nog intenser. Cadeaulidmaatschap = dubbele winst. Je schenkt een origineel cadeau. De ontvanger krijgt een welkomstpakket en geniet een heel jaar lang van de ledenvoordelen.

Je geeft de natuur een extra steuntje in de rug. Stuur een mail naar leden@hobokensepolder.be

Met de aankoop van een kalender voor jou of voor je familie/vrienden of met een lidmaatschap als cadeau ondersteun je ook Natuurpuntprojecten in jouw buurt.

Geef een jaar natuur cadeau

De ontvanger krijgt een welkomstpakket, het tijdschrift en alle ledenvoordelen.

Zo was de Dag van de Natuur

Foto's: Danny Jonckheere - Ria Thys - Wim Mertens

Zaterdag 23 november.

Ca 25 mensen van alle leeftijden komen opdagen om in het kader van de Dag van de Natuur heel wat noeste natuurarbeid te verrichten.

Wandelpaden worden gemaaid, er

wordt boskiezel gestrooid, enkele mensen ondernemen een poging - goed beschermd door een waadpak - om riet te maaien in het Broekskot. De Polderjuffers verwennen hen met een warme soep en belegde brood-

jes en als afsluiter een lekkere pint Natuurpuntbier.

Het was weer een topdag voor ons mooi natuurgebied! Dank aan alle medewerkers van die dag!

Hout te koop in de Hobokense Polder

- Je kan hout kopen:h voornamelijk wilg, populier, wat berk, es, eik en vogelkers
- De prijs is per stère: € 25 voor leden, € 35 voor niet-leden.
- Je kan het ophalen met de auto en remork **na telefonisch contact met: Stan Van Damme - 0487 10 59 87 of stan.vandamme@skynet.be**
- Het hout is grof gekliefd, niet in kleine blokjes, zoals op de foto. Je kan ook grote blokken inladen en dan zelf klieven. Laat maar horen.

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

augustus - september - oktober 2024

Luc Van Schoor

Gedurende deze 3-maandelijke periode werden in het ARDEA werkingsgebied in totaal 2934 vogelwaarnemingen ingevoerd door 325 waarnemers.

Vogelfreak Pierre Blockx voerde voor de zoveelste maal het merkwaardig lijstje van de veel-invoerders aan met 621 waarnemingen gevolgd door Danny Jonckheere met 237 waarnemingen en als nieuwkomer (!) Philippe Barbaix met 160 wm. Alle waarnemingen, van alledaagse tot zeldzame soorten, zijn welkom. Mogelijk werden 1 of meerdere waarnemingen van jou al opgenomen in de vogelverslagen die ondertussen 11 jaar, zowel in Polderblad als on-line verschijnen: zie www.hobokensepolder.be

19de Herfsttrektellingen Hobokense Polder – 20 september tot 27 oktober 2024.

De voorbijgane herfsttrektellingen waren, zowel wat het aantal vogels (31.264 ex) als het aantal soorten (70) betreft, de 2de vogelarmste van de laatste 10 jaar. Het was van de herfsttrektellingen 2019 geleden dat er zo weinig doortrekkers werden geteld.

Een simpele vergelijking maakt dit duidelijk. In beide vogelarme tellingen noteerden we een gemiddelde van ca 51 vogels per uur. Tijdens vogelrijke herfsttrektellingen, zoals in 2021, ligt het aantal vogels ca 5 x hoger, met een gemiddelde van ruim 120 vogels/uur. Dat blijkt ook in vergelijking met het aantal vinken:
herfst 2024: 12.898 ex.
herfst 2021: 62.142 ex.

We noteerden ook weinig roofvogels: buizerd (33 ex) en sperwer (22 ex) waren schaars, zwarte wouw en visarend ontbraken zelfs.

Mogelijke oorzaken voor het kleine aantal doortrekkers:

- het aanhoudende zachte weer
- 8 van de 16 teldagen met zwakke tot matige N. tot ZO-wind waarbij

*Een mooie vlucht koereigers trok op 5 oktober langs de telpost Hobokense Polder
Foto: Walter De Weger*

mogelijk een deel hoog overvliegende vogels werden gemist.

- In totaal werd slechts gedurende 61 uren geteld.

Onder de soorten die werden waargenomen, noteerden we een nieuw dagrecord voor koereiger en ook zwarte stern, zwartkopmeeuw, waterpieper, blauwe kiekendief, rode wouw, bosruiter, velduil, smelleken, en middelste zaagbek.

Soortenbespreking

Er werden waarnemingen van in totaal 132 vogelsoorten ingevoerd, waarvan hierbij 34 soorten worden besproken. Worden niet opgenomen in dit verslag: waarnemingen van glanskop (17 september) en bijeneter (20 september) omdat ze als weinig overtuigend worden beschouwd en het mogelijk of waarschijnlijk een andere soort betreft.

Op 5 oktober vloog een mooie groep van 22 **koereigers** Z-W waarts over de Schelde tijdens de trektelling Hobokense Polder voor de Eurobirdwatch. (WDW, SK, PH, ES, LVS).

Tussen 19 augustus en 20 oktober werden in totaal 11 **kleine zilverreigers** gespot in de Ardea regio.

Naast 6 waarnemingen met telkens 1 overvliegende vogel, noteerden we ook 2 ex die op 6 oktober westwaarts langs de trektelpost Hobokense Polder vlogen (WDW, DJ) en 3 ex die op 16 oktober over Frijthout/Hove trokken (STH).

Grote zilverreiger was een regelmatige verschijning gedurende de ganse periode met een totaal van minimum 62 ex verspreid over 19 observatiedagen.

- In totaal 21 ex, met o.a. een groepje van 6 ex op 14 september, vlogen over Frijthout/Hove (JCe, WK, PHB, STH).
- In totaal 38 ex over de Hobokense Polder/Hoboken met o.a. groepje van 5 ex op 16 oktober (MM, DJ, JM, JDB, SK, WDW, LVS, AC, LVN, Peter, WVV).
- Telkens een foeragerende vogel in de Hobokense Polder op 27 augustus (LV) en op 16 oktober tijdelijk pleisterend op de Schelgedijk bij de telpost Hobokense Polder (MM,

LVS, DJ, PMe), op 26 oktober in het Schoonselhof-Antwerpen (JB) en op 28 oktober in Blue Gate/Hoboken (WVV).

Op 18 oktober vloog een wijfje **mid-delste zaagbek** NO-waarts over de Schelde (MM, LVS, LAu, DJ). Dit was een vroege waarneming voor deze zoutminnende soort die als doortrek-ker en wintergast eerder uitzonderlijk in het binnenland voorkomt. Het was voor onze regio slechts de derde waar-neming en de eerste in oktober.

Er kwamen in totaal 7 zuidwaarts doortrekkende **rode vrouwen** in de kijker:

- 1 ex op 12 augustus over Hove (JCe)

- 1 ex op 7 september over Frijthout/Hove (JCe)
- 2 ex op 6 oktober over de Schelde langs telpost Hobokense Polder (LVS, WDW, DJ, SK)
- 2 ex op 15 oktober over Wilrijk/Centrum (GS)
- 1 ex over Frijthout/Hove op 20 oktober (JCe, WK).

Van de steeds zeldzamer wordende **blauwe kiekendief** werden in oktober 7 overtrekkende vogels gespot:

- 1 ex ring-tail * over Frijthout/Hove op 3 oktober (JCe) en dezelfde dag een mannetje over Hoboken (JDB).
- 1 vrouwtje op 9 oktober over Frijthout/Hove (PHB, JCe)

*Middelste zaagbek (boven) - Grote zaagbek (onder)
Foto's: Maarten Mortier
Verskil tussen beiden: let op de begrenzing bruinekop/nek*

- 1 man op 15 oktober over Hobokense Polder (MM)
 - 1 vrouw op 16 oktober over Frijthout/Hove (JCe, WK, PHB)
 - 1 ring-tail * op 20 oktober over Frijthout/Hove (JCe, WK, PHB, VV)
 - 1 ring-tail * op 27 oktober over Frijthout/Hove (PHB, JCe)
- * ring-tail of "vrouwtjestype" is een verzamelnaam voor adulte vrouwtjes en onvolwassen vogels, zowel man als vrouw, wanneer de juiste geslachtsbe-paling ontbreekt van blauwe, grauwe en steppekiekendief.

Tijdens trektellingen op 20 september, 5 en 16 oktober, kwam telkens een juveniele **havik**, soms jagend, in beeld op Frijthout/Hove (JCe, PH, WK).

Er werden in september 4 doortrek-kende **visarenden** waargenomen:

- 1 ex. op 1 september over Polderstad/Hoboken (IB, GV, JM)
- 1 ex. op 7 september over Frijthout/Hove (JCe)
- 1 ex. op 13 september over Hoboken Centrum (JDB)
- 1 ex. op 23 september over Wilrijk (JB)

Een 1ste kalenderjaar **roodpootvalk** vloog op 7 september ZW-waarts over Frijthout/Hove (JCe)

Van de 6 doortrekkende **smellekens** werd er telkens 1 ex. waargenomen op 10 september, 13, 16 en 25 oktober langs Frijthout/Hove (JCe, PB, WK, RDM) en 1 man op 16 oktober langs de telpost Hobokense Polder (MM, LVS). Een smelleken joeg op 18 oktober vanuit een dode boom in de Hobokense Polder achter een voorbij vliegend groepje graspiepers (WVV).

Op 1 augustus vloog 's nachts een roepende **kwartel** over Hove (JCe).

Er vlogen in totaal 11 **goudplevieren** over 2 gebieden:
over Frijthout/Hove 1 ex op 29 september (JCe), 8 ex op 16 oktober (WK) en 1 ex op 23 oktober (PHB).
over Hobokense Polder, 1 ex op 22 oktober (LVS).

2 **bosruiters** trokken op 9 oktober over de Hobokense Polder (LVS).

Een **houtsnip** werd langs de vijver van Frijthout/Hove opgestoten op 29 oktober (JCe).

De Antwerpse Schelde langs Blue Gate/Hobokense Polder is het enige gebied in de Ardea regio waar geregeld 1 tot max 3 **grote mantelmeeuwen** langs vliegen of pleisteren.

2 **zwartkopmeeuwen** vlogen op 27 oktober langs trektelpost Hobokense Polder (LVS). Broedvogels van Vlaanderen en Nederland trekken vanaf juli tot half oktober weg naar de Opaalkust/Frankrijk. Slechts enkelingen overwinteren in het Antwerps havengebied.

Op 20 september vloog een eerste kalenderjaar **zwarte stern** zuidwaarts langs de trektelpost Hobokense Polder (DJ, LVS).

Een dode **ransuil**, mogelijk slachtoffer van bosuil (?) werd op 4 oktober gevonden in perk "Y" van de begraafplaats Schoonselhof (Makli).

De enige **velduil** tijdens deze periode vloog op 15 oktober over de Hobokense Polder (MM).

Een **draaihals** pleisterde op 22 augustus langs de spoorlijn in het N-O gedeelte van Blue Gate/Hoboken (SF).

Een man **zwarte specht** werd op 2 en 4 september waargenomen in de Hobokense Polder (PVE, WMe). Mogelijk dezelfde rondzwervende vogel was op 3 oktober te horen en te zien aan de zuidkant van domein Klaverblad/Wilrijk (PH) en op 24 oktober in natuurgebied Cleydaelhof/Aartseelaar (LA).

3 **duinpiepers** vlogen op 8 september roepend ZW-waarts over Frijthout/Hove (JCe).

Solitaire **waterpiepers** vlogen over Frijthout/Hove op 12 en 25 oktober (WK, JCe) en op 18 oktober langs telpost Hobokense Polder (LVS) waar op 20 oktober ook nog 2 ex voorbij trokken (LVS).

Tijdens de trektellingen Hobokense Polder werden 7 "zwarte lijsters" herkend als **beflijster**: 1 ex op 16 oktober, 2 ex op 17 oktober en 4 ex op 20 oktober (LVS).

Een **grauwe vliegenvanger** pleisterde in Frijthout/Hove op 14 september (JCe).

Op 27 oktober foerageerden 2 **buidel-**

Beflijster - Foto: Guy Borremans

mezen op de lisdodden langs de vijver in Frijthout/Hove (PHB, JCe, RDM).

Een **klapekster** vloog op 13 oktober over de trektelpost Frijthout/Hove (RDM, WK, PHB).

Een **raaf** vloog op 3 oktober roepend over het centrum van Hoboken (JDB). Het was nog maar de 3de bekende en zekere waarneming in de Ardea regio. De raaf is terug van weggeweest. Het is een nieuwe en voorlopig nog zeer zeldzame broedvogel in Vlaanderen, die als habitat uitgestrekte gebieden verkiest waar bos en heide elkaar afwisselen. De laatst opgetekende broedgevallen dateerden al van 1865 in Bazel en ... Wilrijk! en verdween daarna 150 jaar als gevolg van inten-

sieve verdelgung door de mens. Nadat er in de jaren '70 opnieuw raven werden uitgezet in de Veluwe/Nederland en in onze Ardennen is deze grootste kraaiachtige aan een langzame opmars bezig. Het meest nabij gelegen broedgebied situeert zich in de grensstreek Noorderkempen/Noord-Brabant waar de laatste jaren 2 à 3 broedkoppels een vaste stek vonden.

Tijdens de vogeltrektellingen in Frijthout/Hove werden op 10 teldagen tussen 5 en 27 oktober in totaal 117 **appelvinken** geteld (PHB, WK). Voorts werd deze stevige vink in de regio alleen waargenomen op de telpost Hobokense Polder met 1 ex op 20 oktober (MM, LVS) en een groepje van

Grote zilverreiger - Foto: Maarten Mortier

5 overvliegende vogels in Elsdonk/ Berchem op 25 oktober (SB). Vermoedelijk worden appelvinken in vlucht, al dan niet roepend, door weinig waarnemers in het Antwerpse als soort herkend.

Op 29 augustus vloog een **kruisbek** roepend over Frijthout/Hove (JCe) en op 23 september passeerde daar een **geelgors**. (JCe)

Exoten

Halsbandparkieten in onze regio

Een korte terugblik via slaapplaatstellingen door vwg Ardea.

De voorjaarsstelling 2019 in het Kielpark/Antwerpen leverde 158 ex op. Dit aantal was zeker onderteld omdat een deel van de vogels al elders op de broedplaatsen zat. Omdat ze nadien de slaapbomen snoeiden, verhuisde de kleine populatie naar 2 kastanjabomen in de nabij gelegen (ca 500m), Volhardingstraat. In januari 2021 werden er daar 3 tellingen doorgevoerd (MM) met een gemiddelde van 1330 ex. Bij de telling op 17 augustus 2024 bleek dit aantal te zijn toegenomen tot 2157 ex (ES,WDW,LVS) maar enkele dagen later werd ook een 2de slaapplaats ontdekt aan de Antwerpse Ring bij de afrit Borgerhout, waarbij nog eens 901 ex werden geteld (ES,NS,WDW,LVS). Samen dus 3058 halsbandparkieten.

Ter vervollediging: tijdens de laatste telling op 9 november telden we in de Volhardingstraat-Kiel/Antw. slechts 660 ex (ES, WDW, MM, PM) en tegelijkertijd aan de afrit Borgerhout 850 ex, (NS, Vogelwerkgroep De Stadsmus) samen dus 1510 ex. Dat is zo maar eventjes 1548 ex minder dan op 17 augustus. Waar zijn deze allemaal naartoe en waarom?? In het voorjaar 2025 volgt een nieuwe telling.

Ondertussen doen we een oproep aan alle vogelliefhebbers/sters in onze regio om mogelijk nieuwe slaapplaatsen of slaapvluchten (na zonsondergang), met vermelding van de juiste vliegrichting, te melden op waarnemingen.be of via een mail naar ardea@hobokensepolder.be. Alvast bedankt voor elke bruikbare tip !!

De **geelkopcaracara** die op 19 oktober 2020 toekwam bij de telpost Hobokense Polder blijft na ruim 4 jaar zeer actief foerageren in het Antwerps Scheldegebied dat zich uitstrekt van Kruibeke Polder in het zuiden tot Blue Gate in het noorden.

Het Hof ter Linden/Edegem was het enige gebied in onze regio waar tot in oktober en later nog 1 koppel **mandarijneend** pleisterde (AV)

Waarnemers

AC	Alain Coremans
AV	Ann V
DJ	Danny Jonckheere
ES	Eddie Schild
GS	Gaston Sallaerts
GV	Gunther Vergauwen
IB	Inge Buntinckx
JB	Jozef Bafort
JCe	Jan Celis
JDB	Jan De Bie
JM	J Meuris
LA	L Astrid
LAu	Luc Audenaerde
LV	Luc Verhelst
LVN	Lauren Van Nimmen
LVS	Luc Van Schoor
Makli	Makli
MM	Maarten Mortier
NS	Niels Schild
Peter	Peter
PH	Peter Hofman
PHB	Philippe Barbaix
PMe	Pieter Mertens

*De geelkopcaracara rust op een Galloway
Foto: Luc Van Schoor*

PVE	Peter Van Elsacker
RDM	Robrecht De Medts
SB	Stijn Baeten
SF	Simon Feys
SK	Sven Kerstens
STH	Steven Hosteyn
VV	Vincent Verhoosel
WDW	Walter De Weger
WK	Wouter Knaepen
WMe	Wim Mertens
WVV	Wim Van de Vijver

Appelvink - Foto: Maarten Mortier

Een Polderke doen ...

Stan van Damme

Dinsdag 8 oktober 2024.

Deze voormiddag gids ik voor een tweede middelbaar, een uitdagende opdracht gezien de leeftijd: met pubers op pad.

Een pas afgestudeerde leerkracht begeleidt de groep.

Ze stelt voor dat er op de wandeling een extra punt leerhouding wordt toegekend bij deze activiteit.

Ik vertrek en krijg al direct een vraag van één van de kleinsten van de groep. Vanwege zijn alertheid en vraagstelling noem ik hem "Jerommeke".

Hij krijgt applaus van de groep. Met mijn ervaring als Ik, eerste leerjaar, stel ik open vragen en herinner ik mij nog goed dat ouders toen meldden op het oudercontact dat de kinderen vonden dat ik moeilijke vragen stelde. Die verplichten wel een chaotisch brein om even orde te brengen en na te denken over een vrij simpele vraag, over een simpele vaststelling die in geen leerboek beschreven staat.

De wandeling verloopt vrij aangenaam, er is veel interesse en geleidelijk aan worden enkele stille stemmen wakker. Ook zij komen aan bod en stralen bij het aandacht geven aan hun vragen.

Enkele vrijbuiters die liever andere dingen opzoeken dan wat ik vertel, breng ik in het midden en ik nodig ze uit om hun verhaal te delen.

Met gids Stan op stap - Foto: Marc Adriaenssens

Als ik er twee wegstuur naar een punt, met de richtlijn dat ik ze straks weer zal ophalen, doen die dat en ze verdwijnen uit het zicht. Ik roep ze weer terug en zeg dat ik niet op mijn geweten wil hebben, dat hun ouders 's avonds de school opbellen waar hun twee eigenwijze gabbers zitten, die mogelijk bij valavond al niet zo'n grote praat willen vertellen.

De jeugd van tegenwoordig, je moet ze begrijpen, ze hebben heel wat te verwerken. Gelukkig heb ik zelf kleinkinderen in deze fase en ik kan inschatten welke reacties er kunnen zijn.

Sommigen komen naast me lopen en stellen vragen over mijn alcoholvoor-

keuren en vertellen dat ze stiekem ook iets proberen.

Op het einde van de wandeling vraagt "Jerommeke": "Stan, wat is uw lievelingsmuziek?" Als ik dan Manu Chao's nieuwste: Sao Paulo motoboy laat horen, staat heel de groep te dansen. Ik krijg en geef vuistjes en de meisjes vragen of ik hun groep goed vond. Ik antwoord: "Zalig".

Dit was mijn aangenaamste wandeling ooit. Interesse, vragen, lachen, onnozel doen. Het kind in mij kwam weer boven.

En die domme, dwaze man met zijn loslopende hond ... kon mijn genieten niet verstoren.

Ook in 2025 staat ons team Hobokens Wild weer paraat!

In 2025 wordt Expeditie Natuurpunt in een nieuw kleedje gestoken.

Bossen, dieren en planten verdwijnen door habitatverlies, vervuiling en klimaatverandering. Maar samen met Natuurpunt kan je actie ondernemen. Denk aan meer bossen om in te ravotten, natuur waar dieren en planten floreren en waterlopen vol leven!

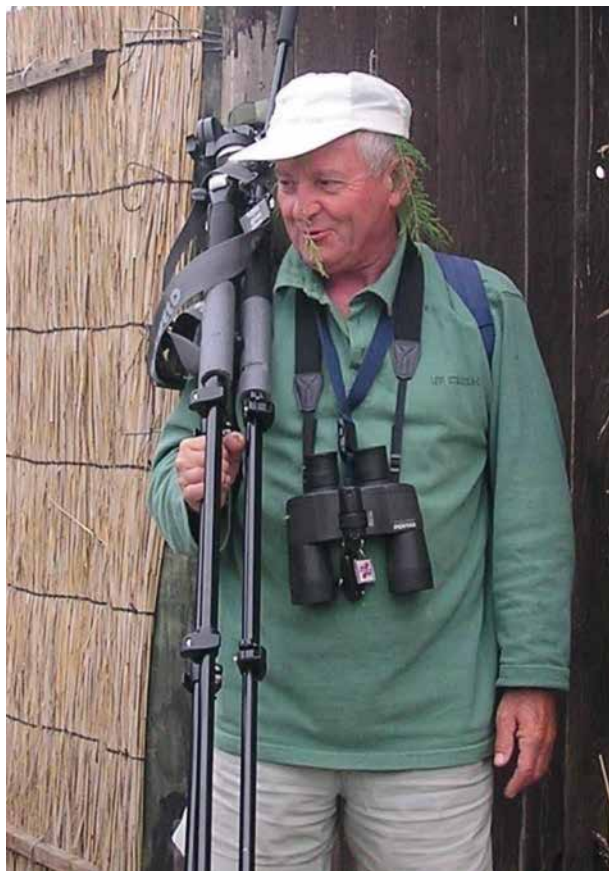
Met een "**Straffe Stoot voor de natuur**" wordt de actie nieuw en fris leven ingeblazen.

Ons team is volop aan het brainstormen ... je hoort hier zeker nog van!

Straffe stoot voor de natuur

Ardea aan het woord ...

*In memoriam - Wim Van Deynze
Foto: Luc Van Schoor*

Voor 2025 wens ik jullie een mooi vogeljaar. Er staan wederom heel wat excursies op het programma, sommige zijn nieuw, andere komen terug.

Maar eerst heb ik opnieuw droevig nieuws. Kort na het overlijden van de conservator van Fort 7 (Maurice de Neve), moesten we ook **afscheid nemen van Wim van Deynze**, die voor de afdeling Zuidrand bergen werk verzette, niets was te veel voor hem. Maar ook Ardea hielp hij in zijn woonplaats te Hove. Hij deed dit met hart en ziel. Hij regelde de subsidies van de boerenzwaluw voor de boeren en ging nesten tellen, ook voor de weidevogels zette hij zich in. Bijna elke vogel wist hij zitten en dan spreek ik niet enkel over boerenzwaluw. Toen ik buiten zuidrand, (waar ik Wim al kende om de boekskes te plakken en die op elke opendeurdag van Fort 7 aanwezig was) en voor Ardea met Wim in contact kwam, leerde hij mij heel wat over zijn streek. Hij bracht me in contact met heel wat mensen (boeren) in Hove zodat wij verder de vogels

kunnen blijven beschermen. Ik ben dankbaar dat ik deze persoon in mijn leven mocht tegenkomen. Het afscheid in de kerk van Hove bevestigde zijn liefde voor de natuur, maar ook voor zijn familie die hij graag meenam in zijn verhaal. Menig mens mocht de kennis van Wim overnemen en zo leeft dit ook weer verder. Wim je was een prachtig mens met je hart op de juiste plaats. Een mooie ontroerende dienst waar je familie zo aaneen hing, je voelde de liefde tot achteraan in de kerk.

Ik wil familie en vrienden nog veel sterkte wensen ook al is dit vrij laat. De teksten waren net binnen toen ik het vernam en dus net te laat voor

het vorige nummer.

Op het moment wanneer Polderblad uitkomt, is de ARUW-ploeg (Ardea's Roofvogel- en UilenWerkgroep) aan de wintercontroles bezig van de broedkasten. Dit wil zeggen: de bezette kasten proper maken en voorzien van een verse bodemlaag. Dit is niet altijd even proper werk omdat de jonge uilen geen wc hebben in hun broedkast. De ouders doen gelukkig hun behoefte meestal buiten. Af en toe komen we tijdens deze controles toch een individu tegen, wat het dan weer leuk maakt.

In 2025 gaan al onze activiteiten verder, al zoeken we nog steeds jonge mensen die wat kleine fakkels willen overnemen om anderen wat te ontlasten, een administratieve taak, hulp hier en daar bij het opzetten of afbreken van een activiteit, organiseren, of nog iets anders, er is zeker iets dat jij kan doen. Interesse? Stuur dan een mailtje naar vwg.ardea@gmail.com.

Om bij te leren gaan we ook naar contactdagen. Daar komen specialisten

aan het woord waarvan we toch elk jaar wat opsteken en vervolgens zelf kunnen toepassen in onze regio. Zo was het weer de steenuilcontactdag van Natuurpunt dit keer te Kortrijk. Op het programma voor 2025 staan de Belgische Vogeldag op 1/03/2025 en de Ankonaontmoetingsdag op 8/02/2025, waar we beide mogelijk met een stand staan. Dus kom zeker eens langs. Beide contactdagen gaan door op Campus Drie Eiken. Als vogelwerkgroep juichen we deze contactdagen zeker toe en we zijn dan ook aanwezig waar mogelijk. Veel mensen komen samen, ervaringen worden gedeeld, problemen besproken zodat we nadien met meer kennis de vogels kunnen helpen.

We kunnen al onze vrijwilligers niet genoeg bedanken voor al hun vrije tijd die ze hierin steken.

We kunnen dit niet genoeg herhalen, dagen tellen op de trektelpost, de slechtvalk dagen observeren, nestkasten controleren, gierzwaluw en weidevogels observeren, watervogeltelling, gebieden in kaart brengen en daar de vogels tellen, enz enz. 1000 x dank!!!

Een uitzonderlijke dank aan Luc Van Schoor en Walter Van Spaendonck die jarenlang de bustocht organiseerden in het begin van het nieuwe jaar. De bustochten zijn zeer in trek en bekend bij menig vogelaar. 2025 zal het laatste jaar zijn dat zij dit organiseren. Of we verder gaan met deze formule bekijken we intern, maar aangezien de bus steeds goed gevuld is, trachten we dit over te nemen.

We trachten ook de planning van 2025 nog voor het nieuwe jaar op facebook, de blog en de website te zetten zodat jullie al kunnen plannen op welke tochten of evenementen jullie willen aanwezig zijn.

Mijn wens voor 2025: jullie te zien op meerdere tochten of evenementen waar we aan deelnemen of organiseren.

Eddie Schild
Vogelwerkgroep Ardea

28ste editie ANKONA-ontmoetingsdag Zaterdag 8 februari

ANKONA
NIEUWPE KOTEL VOOR NIEUWPE

28^e ANKONA-ontmoetingsdag

Zaterdag 8 februari 2025

De dag over natuurstudie in de provincie Antwerpen
Voor al wie van de natuur houdt: vrijwilligers, professionals & liefhebbers

CENTRAAL THEMA
Ruimte voor Natuur en Water, met lezingen:

- Natuur in Sigmagebied
- Bunzing
- Herstel slikken en schorren

EN OOK

- Actieve WORKSHOPS
- Inspirerende infomarkt
- PRIMEUR:** Voorstelling Nieuwe app: 'Observation'

CAMPUS DRIE EIKEN
Q Blok
Wilrijk (UAntwerpen)

QR code: www.ankona.be

Provincie Antwerpen | Universiteit Antwerpen | Departement Biologie

Universiteit Antwerpen, Campus Drie Eiken, gebouw Q, Universiteitsplein 1, 2610 Antwerpen van 9 u tot 18 u

De ANKONA-ontmoetingsdag is hét uitgelezen moment om collega-natuurlijke liefhebbers te ontmoeten en nieuwtjes uit te wisselen. Deze studiedag wordt samen georganiseerd met het departement Biologie van de Universiteit Antwerpen.

In de voormiddag kan je kiezen tussen enkele parallelle sessies van lezingen en workshops.

In de namiddag worden er plenaire lezingen aangeboden.

Een greep uit het aanbod: Natuur in Sigmagebied, wat is er aan de hand met de bunzing en herstel slikken en schorre.

Gedurende de dag kan je infostands en postersessie bezoeken.

Deelname is gratis, maar vooraf inschrijven is verplicht en kan tot begin februari 2025. Schrijf je in en bekijk het volledig programma op www.ankona.be.

Het Grote Vogelweekend

Meer vogels in je tuin of op je balkon? Daar hoeft je niet eens zoveel moeite voor te doen. Met verantwoord vogelvoer en een nestkastje op maat van de soort die jij graag verwelkomt, tel je op 25 en 26 januari 2025 misschien wel extra bezoekers!

Voor jou levert het 15 minuten vol

verwondering op, voor Natuurpunt waardevolle data voor het grootste vogelonderzoek van Vlaanderen. Op de website van Natuurpunt ontdek je hoe je je in 4 stappen voorbereidt op een gevuld Vogelweekend!

Pssst, zin om nu al te starten met vogelpret?

Schrijf je dan net als **Joris Hessels en Elisabeth Lucie Baeten** in voor de nieuwsbrief van Het Grote Vogelweekend, boordevol herkenningstips, tuinvogelweetjes en aanbiedingen. Laat de pret beginnen!

Inschrijven: <https://www.natuurpunt.be/het-grote-vogelweekend>

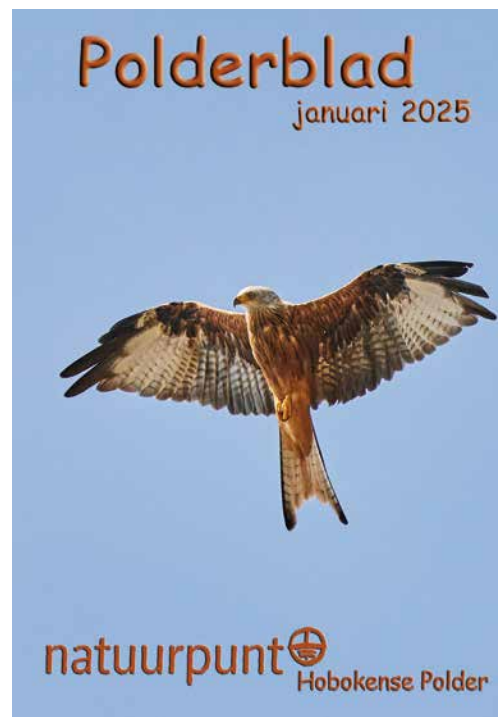
Ken je Polderblad... en win een prijs!!

Opnieuw een wedstrijd, deze keer gewijd aan de inhoud van dit Polderblad. Je dient als antwoord op de 10 vragen een getal te vinden.

Maak de som van de 10 verkregen getallen.

Die totaalsom mail je ten laatste 28 februari met je naam aan ria.thys@telenet.be
Tussen de juiste inzendingen verloten we een leuke natuursom.

- 1) Wat is de leeftijd van de "oude bossen" in de Hobokense Polder?
meer dan jaar
- 2) Hoeveel vogels werden geteld tijdens de herfsttrektellingen op de Scheldedijk?
- 3) Om welk uur ben je welkom op ons ledenfeest met Griekse maaltijd?
- 4) Welke prijs betalen Natuurpuntleden voor een stère hout uit de Hobokense Polder?
- 5) Wat is de uiterste inschrijfdatum voor de uitstap naar de Kalmthoutse Heide?
..... februari
- 6) Hoeveel bosruiters vlogen in oktober over de Hobokense Polder?
- 7) Het hoeveelste nummer van Polderblad hou je nu in handen?
- 8) Wat is de breedte van de Natuur.kalender in cm?
- 9) Hoeveel "vrijbuiters" werden door de natuurgids op 8 oktober even weggestuurd?
- 10) Op welke datum vindt de Belgische Vogeldag in Campus Drie Eiken plaats?
..... maart

34 jaar paddengegevens voor de Hobokense Polder

Na hun winterslaap denken onze amfibieën alleen maar aan... paren. Maar op hun tocht naar de voortplantingspoel vallen er heel wat verkeersslachtoffers. Bij onze inheemse amfibieën loopt de biologische wekker af na de eerste buien met hogere temperaturen (vanaf 7 à 10 graden). Meestal in de maand februari, maar de afgelopen jaren worden padden, kikkers en salamanders soms vroeger wakker. Bij duisternis en regen en hoge vochtigheid kruipen deze nuttige dieren uit hun schuilplaats en trekken instinctief naar water. Wie geluk heeft, kan zonder problemen naar een voortplantingspoel trekken. De iets minder fortuinlijke dieren moeten soms een verharde weg oversteken en het alsmat toenemende verkeer trotseren. Natuurpunt roept automobilisten op om aandacht te hebben voor de paddentrek en hun snelheid te minderen tot 30 km/u op de aangegeven plaatsen. Reden: bij lagere snelheden kunnen bestuurders overtrekkende

padden gemakkelijker opmerken en ontwijken. Minstens even belangrijk: bij snelheden hoger dan 30 km sneuvelen ook veel amfibieën door het 'aanzuigeffect' van het voorbijrazende verkeer.

We hebben al 34 jaar gegevens verzameld van de paddenoverzet aan de Hobokense Polder, en al 15 jaar voor het Fort 8. Maar wat zijn nu de resultaten van het voorbije jaar 2024: voor de Hobokense Polder hebben we er 330 levend overgezet, waarvan de helft salamanders en toch nog spijtig 113 slachtoffers gehad.

Voor het Fort 8 hebben we al 15 jaar aan gegevens maar doordat er daar tunnels liggen is het hier moeilijker, het gaat over een stille straat die doodloopt. Maar omdat we daar toch nog twee in- en uitritten hebben die we niet kunnen afsluiten, glippen er toch nog altijd een deel door de mazen van het net. Maar de meeste pakken de tunnel. Kom gerust eens mee amfibieën overzetten, want een helpend handje is steeds welkom.

Voor meer info: Danny Jonckheere
jonckheeredesmedt@gmail.com

		2020	2021	2022	2023	2024
Hobokense Polder	Levend	346	275	81	118	330
	Dood	133	42	6	38	113
Fort 8	Levend	31	172	274	114	149
	Dood	4	9	13	4	11

Activiteitenkalender

Zo 12 jan	Polderborrelwandeling
Do 16 jan	Bestuursvergadering CC Moretus
Zo 26 jan	Knoppenwandeling Hobokense Polder
Za 1 feb	Gezellig samenzijn met feestdiner
Zo 9 feb	Bustocht naar Zeeland
Do 20 feb	Bestuursvergadering CC Moretus
Zo 23 feb	Daguitstap Kalmthout
Za 8 ma	Lezing: Antwerpse slechtvalken
Zo 16 ma	Zwerfvuilactie Hobokense Polder
Do 20 ma	Natuurbeheervergadering CC Moretus
Za 22 ma	Slaaplaatstelling halsbandparkieten

Natuurbeheer: weekend

Za 11 jan	Blikvelden
Za 18 jan	Hobokense Polder
Zo 9 feb	Blikvelden
Zo 16 feb	Hobokense Polder
Za 22 feb	Tarzanboskes
Zo 9 ma	Blikvelden
Za 15 ma	Hobokense Polder
Za 29 ma	Moerelei

Onze Goudklompjes werken **elke woensdag** in de Polder (behalve in broedseizoen) van 9 u tot ca 13 u.
Voor info: contacteer Peter Van Elsacker, 0486 82 27 92 - peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq,
diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Artikels voor het volgende Polderblad - met verschijningsdatum 1 april 2025 - dienen bij de redactie te zijn op 28 februari 2025 (zie Colofon, 'blz. 2)